

**NOTA'S OMTRENT HET GENUS GONEPTERYX IN
GRIEKENLAND, IN APRIL 1982**
(Lepidoptera, Pieridae)

(Dirk VAN DER POORTEN)

Tijdens een veertiendaagse excursie naar Griekenland in april van dit jaar, verbleven Alex RIEMIS en ik gedurende vijf dagen in de omgeving van de Parnassus. Buiten het aantal gekende voorjaarssoorten uit deze omgeving, waren het vooral de drie Gonepteryx-soorten het noteren waard : rhamni Linnaeus, farinosa Zeller en cleopatra Linnaeus.

Terwijl uit de bestaande literatuur (o.a. HIGGINS & RILEY) bekend is dat G. rhamni en G. farinosa slechts zelden sympatrisch zijn, was dit hier dan toch het geval. Het wollige uiterlijk van de bovenvleugel bij het mannetje en de langere tanden op de aders 1B, 2 en 3 op de achtervleugels bij het wijfje van G. farinosa zijn uitstekende determinatiekenmerken zodat dit geen problemen opleverde. Wel valt op te merken dat de exemplaren van G. rhamni nog groter zijn dan de zuidwest-europese exemplaren (ssp. transiens Verity) en behoren tot ssp. meridionalis Rübner met een gemiddelde voorvleugellengte van 33 mm. Gonepteryx rhamni meridionalis kan waarschijnlijk best als een klimaatsoort opgevat worden (BROWN, 1977).

Niettegenstaande het feit dat van de drie Gonepteryx-soorten nog vele exemplaren in goede staat verkeerden, was het hun toch duidelijk aan te zien dat het hier alle overwinterde exemplaren betrof. Niets ongevoons voor G. rhamni en G. cleopatra, van G. farinosa schijnt dit echter nog helemaal onbekend te zijn. Het enige wat men in de literatuur opgeeft over de vliegtijd van G. farinosa is mei, juni tot begin juli in één generatie. Van deze ene generatie heb ik in mei 1977 talrijke exemplaren kunnen observeren. Ook tijdens mijn verschillende reizen door Griekenland in juli trof ik niet zelden afgevlagen exemplaren aan, dan wel meestal op grotere hoogte (zelfs tot boven de boomgrens). Dit waren vrijwel zeker de laatst overgebleven exemplaren van deze enige gekende generatie.

Onze waarneming van een groot aantal overwinterde exemplaren, waaronder we verschillende paartjes baltsend konden observeren, wijst op het bestaan van een najaarsgeneratie. Een tweede generatie dus die na de overwintering tot paring en het afzetten van de eieren komt en aldus de exemplaren van de eerste mei-juni-generatie oplevert. Mogelijk is deze tweede generatie in minder gunstige jaren slechts partieel. Het vroege seizoen van 1981, versta gunstig seizoen voor alle soorten die een tweede of partiële tweede generatie hebben, is hier misschien niet vreemd aan.

Verder werd opgemerkt dat de wijfjes van G. cleopatra, die op het Griekse vasteland tot de nominale ondersoort behoren, dimorf zijn. De

helft van de verzamelde wijfjes (6 exemplaren) is geelkleurig, bijna zo geel als het mannetje van G. rhamni. Van het eiland Rhodos is G. cleopatra ssp. fiori Turati & Fiori bekend, met meer afgeronde vleugelomtrekken. Het belangrijkste kenmerk van deze ondersoort is precies het konstante voorkomen van geelkleurige wijfjes. Waarschijnlijk vormen de zuidgriekse exemplaren (in Makedonië en Tracië ontbreekt deze soort) de overgangsvormen naar G.c. fiori.

Literatuur :

- BRETHERTON, R.F., 1966. A distribution List of Butterflies (Rhopalocera) of Western and Southern Europe. Trans. Soc. Brit. Ent. 17 (1) : 1-94.
- BROWN, J., 1977. Subspeciation in the Butterflies (Lepidoptera) of the Peloponesos with notes on adjacent Parts of Greece. Entomologist's Gaz. 28 : 141-174.
- COUTSIS, J.G., 1973. List of Grecian Butterflies, additional Records, 1972. Ent. Rec. J. Var. 85 : 165-168.
- HIGGINS, L.G. & RILEY, N.D., 1980. A field Guide to the Butterflies of Britain and Europe. Fourth edition, revised and reset. Collins, London.
- KUDRNA, O., 1975. A revision of the genus Gonepteryx Leach (Lep., Pieridae). Entomologist's Gaz. 26 : 3-37.
- TURATI, E. & FIORI, A., 1929. Lepidotteri di Rodi. Memorie Soc. ent. ital. 9 : 201-214.

Summary : The author caught three Gonepteryx species at Mt. Parnassos (Greece) in April 1982 : rhamni L., farinosa Zeller and cleopatra L., thus the rare sympatric occurrence of rhamni and farinosa could be observed. The current entomological literature states that G. farinosa flies in one generation from May untill the beginning of July. However, the occurrence of many worn specimens in April suggests that these animals belonged to a second generation in the autumn, had overwintered and were pairing to produce the spring generation. This second generation is possibly a partial one which occurs only in favourable years.

Résumé : L'auteur prit trois espèces de Gonepteryx sur le Mt. Parnasse (Grèce) en avril 1982 : rhamni L., farinosa Zeller et cleopatra L. De ce part l'évolution sympatrique de rhamni et farinosa put être observée. La littérature entomologique qui fut consultée, signale que G. farinosa vole en une génération de mai jusqu'au début juillet. La présence de nombreux exemplaires défraîchis en avril fait cependant supposer que ces bêtes proviennent d'une seconde génération qui s'est accouplée après le repos hivernal, pour donner la génération printanière. Il est probable que la seconde génération n'est que partielle et ne se présente qu'au cours des années favorables.

D. VAN DER POORTEN : Lanteernhofstraat 26, B-2200 BORGERHOUT.